

i crkvenim, pa i širim kulturnim krugovima jer su rijetki pokušaji da se osebnom Asizjaninu u zasebnoj knjizi prilazi s moći Božje ljepote i Božje ljubavi.

Knjiga je obogaćena brojnim fotografijama umjetničkih djela hrvatskih i svjetskih umjetnika, koja prikazuju sv. Franju u različitim trenucima njegova života, te iscrpnom i relevantnom bibliografijom.

Djela poput ovoga su itekako dobro došla na hrvatsku teološku, franjevačku i kul-

turnu scenu te će zasigurno intelektualno, duhovno i kulturalno obogatiti hrvatsko čitateljstvo. Zato još jednom pozdravljam objavljivanje ove knjige, čestitam fra Bernardinu, dakako i izdavaču, Glasu Koncila, i želim da i nadalje obogaćuje hrvatsko teološko, franjevačko i uopće znanstveno, kulturno i duhovno područje novim prilozima i naslovima, jednako vrijednima i zanimljivima kao što je i ovaj.

Ivan Karlić

Ivan GOLUB, *Dar dana šestoga* – zvučno izdanje, Zaklada Čujem, vjerujem, vidim, Zagreb, 2011.

Djelo *Dar dana šestoga* nije novo djelo, nego je djelo s patinom. Ivan Golub ga je objavio još 1999. godine u izdavačkoj kući Tevizija. Baš je to djelo Tonko Maroević prepoznao kao sintezu Golubovih teoloških stavova i svojevrstne vlastite teologijske poetike pa ga je 2003. godine u cijelosti uvrstio u svezak *Sabrana blizina*, koji je izišao u nizu *Biseri hrvatske književnosti*. Naslov knjige izvršno je odabran jer u nama budi znatiželju i slikovito nas upućuje na njezin sadržaj. Čitatelj/slušatelj koji je iole upućeniji u biblijske izvještaje o stvaranju odmah će naslutiti da je riječ o čovjeku. Naime, čovjek je, prema jednom od dvaju biblijskih izvještaja o stvaranju, stvoren šestoga dana Božjega stvaranja svijeta. Dakle, u ovom djelu ponajprije je riječ o čovjeku kao od Boga darovanom i kao od Boga obdarenom. Bog čovjeka stvara svojom riječju na svoju sliku u svojoj veličanstvenoj igri stvaranja i pritom

ga obdaruje svojom slikom, darom svoje riječi i svoje igre tako da čovjek dobiva na dar moć ocrtavati Božji lik u svijetu, naviještati Božju Riječ u svijetu i biti Božji igrač u svijetu. Kako, što i zašto sve to čovjek dobiva i biva, Golub lijepo i zanimljivo ocrta pred čitateljima/slušateljima pomoću solidne biblijske, otačke i ostale valjane teološke argumentacije. Pritom Golub prosijava i kao izvrstan bibličar i poznavatelj crkvenih otaca i naučitelja. Riječ je o jednoj ne samo dobro sažetoj i argumentiranoj, nego i o vrlo pitko i lijepo izrečenoj teološkoj antropologiji.

Iako je ovo djelo već dugo prisutno i dostupno u tiskanom izdanju, pa stoga i poznato gotovo svima koji imaju imalo interesa prema takvom štivu, ipak je dobro istaknuti njegove temeljne obrise i prizvati u sjećanje njegovu osobitost i šarmanost koja mu je zaslužila i ovo, sasvim novo i posebno, zvučno izdanje.

U prvom se dijelu knjige Golub bavi darom riječi, odnosno ocrtava Božje stvaranje po Riječi. Tumači utjelovljenje Božje Riječi kako u njezino literarno tijelo, u Svetome pismu, tako i u njezino ljudsko tijelo, u Isusu iz Nazareta. No, Golub ne donosi samo to, nego izlaže i gotovo cijelu vlastitu teologiju riječi, otkrivajući svu dubinu i širinu i ljepotu dara kojim nas je Bog obdario. To je rijetko lijep hvalospjev važnosti, dobroti i ljepoti riječi. A ne čudi, jer je potekao iz pera velikoga zaljubljenika u riječ, teologa koji je i umjetnik, književnik, pjesnik.

Naglasak drugoga, ujedno i najobimnije-ga dijela, stavljen je na čovjeka kao sliku Božju te čini ovo djelo i posebno ekumenski vrijednim. Naime, gledanje na čovjeka kao na sliku Božju osobito je blisko istočnim kršćanima. Golub je kao katolički teolog, proučavajući čovjeka kao sliku Božju, otkrio da je tu zapravo riječ o posebnom istočnjačkom pojmu 'slikabožja' te je istražio bogatstvo njegova značenja. Svojim otkrićem nesumnjivo je pridonio ne samo zapadnoj, nego i istočnoj teološkoj misli te zbližavanju istočnih i zapadnih kršćana. To je potvrđeno njegovim dugogodišnjim obnašanjem dužnosti pročelnika ne samo Katedre za dogmatiku nego i Katedre za ekumensku teologiju i dijalog te brojnim priznanjima i zanimanjem za Golubovu teologiju na raznim ekumenskim znanstvenim skupovima u domovini i inozemstvu.

U trećem i posljednjem dijelu knjige Golub proglašava Boga Igračem, čovjeka Božjim igračem, a Crkvu onom koja str-

pljivo naviješta radosnu vijest vjerno igrajući veliku Božju igru. Liturgija je u tom svjetlu igra pred Bogom i predokus Nebeske igre, a teologija je znanost o Bogu Igraču, koja je i igra i umjetnost istovremeno. Sve to u prvi mah može zazvučiti neobično, pomalo nevjerojatno ili barem presmjelo pripisati Bogu, čovjeku, Crkvi i teologiji. No, izvrsno je stavljeno na sam kraj ovoga neobičnog teološkog djela iz čije cjeline sada već možemo jasno razabrati kako nam se zapravo sam Golub ukazuje kao igrač Božji, kao posljednji argument konkretne i očevidne stvarnosti iznesenih teza. Naime, djelo u cijelosti odiše lakoćom igre. Štoviše, ako ga bolje razmotrimo, možemo razabrati da Golub izlaže svoju teologiju igrajući se (ali ne i poigravajući) s od Boga mu darovanom riječi te obiljem teološkog i inog znanja i iskustva koje pretače u svoju riječ darovanu Bogu i svima nama uobličujući ju u umjetnost.

Može se reći da je Golub u ovo djelo popabirčio sve ono najvažnije što je nadugo i naširoko izlagao na svojim kolegijima, sve ono što se između redaka opipavalo kao njegova misao, kao plod njegova višedesetljetnog teološkog promišljanja i iskustva, i ne samo teološkoga, nego i književnoga, poetskoga, koje je također lijepo pretočio u ovu svoju, kako se Tonko Maroević izvrsno izrazio, *teologijsku poetiku* po kojoj će ostati posebno zapamćen i na teološkom i na književnom području.

Mirko Hrkač, urednik ovog izdanja, uistinu je majstorski odabrao Golubovo djelo koje je Zaklada *Čujem, vjerujem,*

vidim izdala u zvučnom izdanju i tako slijepim i slabovidnim osobama pružila priliku upoznati se s Ivanom Golubom i njegovom teološkom mišlju. Štoviše, izvrsno je odabrao i samog autora preko kojeg će ih upoznati s ozbiljnijom teologijom, konkretno dogmatikom. Naime, Golub je zbog jednostavnosti i ljepote svojeg izričaja lako slušljiv i kada govori o najdubljim i najkompliciranijim istinama vjere. I najteža teologijska pitanja i rasprave iz njegova pera i usta postaju maksimalno jednostavna i razumljiva, pa i maksimalno iskoristiva u praktičnom životu. Slušatelji ove knjige moći će s lakoćom ući u tajne biblijske egzegeze, kritike teksta i rasta objave, i to ne samo na jednostavan i razumljiv način, nego i na vrlo ugodan način. Naime, Golub je u ovom djelu dao neizostavnom estetskom momentu u svojem izričaju više maha nego u svojim ostalim teološkim djelima. Stoga ne čudi da su Tonko Maroević i Mirko Hrkač uočili i odabrali baš ovu knjigu.

Treba istaknuti da neke uvodne i završne dijelove izgovara sam autor, i to ovom izdanju daje posebnu vrijednost. Ostale dijelove naizmjenice čitaju Tanja Popec i Dubravko Sidor. Oni to čine istovremeno i toplo i profesionalno svojim ugodnim glasovima i lijepom dikcijom. Štoviše, Golubova misao u ovom zvučnom izdanju dolazi nam na nov način, dolazi nam sama ususret oslobađajući nas napora čitanja. Ovo je izdanje nesumnjivo veoma važno slijepim i slabovidnim osobama kojima je namijenjeno. Naime, ono će im pružiti dragocjen uvid u dublje razloge njihova ljudskog dostojanstva, koje im naša gruba svakodnevica zasigurno ima mnogo više načina potkopati nego nama koji imamo dar osjetila vida. No, izdanje je itekako važno i za nas koji nemamo oštećenje vida. Naime, pomoći će i jednima i drugima da bolje čujemo, vjerujemo i vidimo što nam je Bog sve darovao. Na samom kraju je još važno naglasiti da se kupnjom ovoga zvučnog izdanja pomaže daljnji rad Zaklade *Čujem, vjerujem, vidim*.

Željka Biščan